

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

De viribus liberi arbitrij ad implendam legem totam quæ sub lethali culpa obligat, necnon partes vniuersæ legis. disp. 17.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

definitionis reddetur disputatione sequenti.

2. conclusio. Peccata singularia venialia vitare possumus.

Secunda conclusio. Potest nihilominus liberum arbitrium in statu naturæ corruptæ vitare singula venialia peccata. Hæc est communis omnium, facillè probatur. Quoniam si singula vitare non poterit, sanè in illa incidendo, non peccaret, quippe cùm peccato aded innatum sit esse voluntarium, possè que proinde vitari, vt si voluntarium non sit, continuo non sit peccatum: testimonia autem Scripturæ citata, & definitiones Ecclesiæ de veris peccatis & culpis loquuntur, quæ peccatores, pœnæque dignos constituunt. Quod fit, vt cum libertate ad singula vitanda coniunctum esse possit non posse diu vitare omnia. Quomodo autem hæc duo mutuo consentiant disputat. 20. explicabitur.

DISPUTATIO XVII.

De viribus liberi arbitrii ad implendam legem totam, quæ sub lethali culpa obligat, nec non partes vniuersæ legis.

Prima conclusio.

Cum quotidiano particulari auxilio constitutus in gratia vitare in totam vitam potest peccata omnia venialia.

VT ad legem sub culpa lethali obligantem, nec non ad partes vniuersæ legis deueniamus, sit prima conclusio. Homo in statu naturæ corruptæ, si in gratia gratum faciente sit constitutus, cum quotidiano particulari auxilio, quod Deus conferre præstet, potest diu, imò per totam vitam, abstinere ab omni lethali culpa, atque aded legem totam seruare, quæ sub ea culpa obligat. Conclusio hæc salua fide Catholica negari non potest: definita namque est in Concilio Trid. sess. 6. cap. 1. r. hisce verbis: Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce vri debet, Dei præcepta homini iustificato ad obseruandum esse impossibilia. Nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adiuvat vt possis. Cuius mandata grauiora non sunt, cuius iugum suauis est, & onus leue. Qui enim sunt filij Dei, Christum diligunt, qui autem diligunt eum, vt ipsemet testatur, seruant sermones eius, quod vtiq; cum diuino Concilio præstare possunt. Et infra: Deus sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Hæc Tridentina synodus. Quod verò sermo sit de præceptis obligantibus sub culpa lethali, patet apertissimè ex eodem capite, vbi definitur, Neminem posse vitare diu peccata omnia venialia, neque propter illa desinere esse iustum. Et cap. 13. de dono perseverantiæ in gratia gratum faciente dicitur, aliunde haberi non posse, nisi ab eo, qui potens est eum, qui stat, statuere. Atque in auxilio Dei firmissimam omnes spem collocare ac reponere debere. Cuius rei hæc redditur ratio. Deus enim, nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut cepit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere. Et cap. 16. de iustificatis dicitur: Sicut acceptam gratiam perpetuo conseruauerint, siue amissam recuperauerint, & can. 18. Si quis dixerit, Dei præcepta homini, etiam iustificato & sub gratia constituto, esse ad obseruandum impossibilia, anathema sit. Et can. 21. Si quis dixerit, iustificatum perseverare non posse in accepta iustitia cum speciali auxilio Dei, anathema sit.

Peccata venialia non impediunt quominus qui illa committit iustus sit.

Perseuerantia in gratia Dei donum est.

Eadem conclusio colligitur ex Concilio Mileuitano c. 3. 4. & 5. & Africano c. 78. 79. & 80. ex definitionibus Innocentiij & Celestini disputatione præcedente citatis, & ex Concilio Arausicano c. 25. vbi ita habetur, Hoc etiam secundum fidem catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia, omnes baptizati (Christo auxiliante & cooperante) qua ad salutem pertinent, possint (si fideliter laborare voluerint) adimplere. Vnde Hieronymus in expositione Symboli ad

A Damascum, Execratur ait, eorum blasphemiam, qui dicunt, impossibile aliquid à Deo præceptum esse, & mandata Dei, non à singulis, sed ab omnibus in communi posse seruari. Et Augustinus sermo. 61. de tempore ait, Deus neque impossibile aliquid potuit imperare, quia iustus est, neque damnaturus est hominem pro eo, quod non potuit vitare, quia pius est.

Ratio verò quare, licet iusti, etiam cum præclaris quibusque auxiliis quæ maioribus Sanctis à Deo misericorditer impenduntur, vitare non possint peccata omnia venialia per longum tempus, abstinere tamen possint ab omni peccato lethali, etiam per totum vitæ cursum cum ordinario auxilio particulari, quod Deus præstet est conferre quibusque iustis, ea est. Quòd occasiones peccatorum venialium frequentissimæ sunt, possuntque venialia peccata ex surreptione absque plena deliberatione committunt, mens verò non potest esse in tam exacta & continua vigilia aduersus tam frequentes & multiplices occasiones, vt in singulis momentis magni alicuius temporis totum efficiat, quod potest vt eiusmodi omnia peccata euitet: præsertim cùm mortales à tanto labore suscipiendo torpescant, eò quòd intelligant, per eiusmodi peccata Dei gratiam non amitti, neque incurri aeternum interitum. Quò verò sanctior quisque est, eò plus inuigilat, maioribusque auxiliis iuuatur, pluraque proinde peccata venialia deuitat. At cùm occasio venialium peccatorum, neque tot, neque tam frequentes sunt, in illis que superandis agatur de amicitia Dei amittenda, incurrendaque maiora miseria, plus homines inuigilare solent, exteriorumque laborem assumere, ne succumbant, minorique auxilio (quale est quòd iustis omnibus Deus præstet est impendere) possunt omnes eas ad longum etiam tempus superare. Id quod confirmat exhortatio illa Ecclesiasti. 7. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis. Atque illud 2. Petri 1. Satagite vt per bona opera certam vestram vocacionem & electionem faciatis: hæc enim facientes non peccabitis aliquando. His accedit, quia quò quisque magis strenuè à principio pugnat, eò robustior euadit, maioribusque auxiliis à Deo adiuuari solet, vt melius deinceps occasiones peccatorum possit superare. Equissimum autem fuit ita per Christum libero arbitrio subueniri, vt licet vitæ naturæ corruptæ in eo sentiret, quòd peccata omnia venialia diu non posset superare, vires nihilominus à Deo acciperet, quibus per totum vitæ cursum posset, si vellet, ea omnia vincere, quæ diuinæ amicitia, propriaque salutis essent contraria, cuiusmodi sunt lethalia peccata.

De eo verò homine status naturæ corruptæ, qui extra gratiam gratum facientem in forde iacet lethalis culpæ nondum per penitentiam deletæ, neque Concilia, neque testimonia citata, vt vides, loquuntur: affirmanda tamen sunt, quæ sequuntur. Primum, numquam illi denegari auxilium sufficiens, vt quoties voluerit, resurgat, & in gratia reponatur, vt disputatione 16. ostensum est. Secundum, per consequens numquam ei denegari auxilium sufficiens, vt quoties tempus occurrit seruandi supernaturalis præceptum, diligendi, ac penitendi, aut etiam credendi, & sperandi supernaturaliter (si talis homo infidelis sit) implere illud possit, si velit. Tertium, neque etiam illi denegari auxilium sufficiens vt vitare possit, si velit, quòd cumque lethale peccatum, ac proinde dum illud non vitat, peccare. Postremum, longè minores vires esse regulariter in eo ad perseverandum sine noua lethali culpa, quam sunt in eo, qui in gratia gratum faciente est constitutus.

Tum quia gratia ipsa & caritas habitualis ad bonum inclinatur, adiumentumque per se ipsam est, ut homo à peccatis absterneatur: tum etiam quia status lethalis culpæ indignum omnino reddit peccatorem quotidiano peculiari auxilio Dei, quin dignum eum efficit, cui Deus auxilia gratiæ minuat, tentationesque ac occasiones peccandi permittat, eò magis, quò fuerit magis ingratus, pluraque & grauiora multiplicauerit peccata: his namque de causis indurare & obdurare solet Deus, traderéque in reprobum sensum, & in desideria cordis, vt ad Roman. 1. docet Paulus. Atque ita sequentes culpæ habere simul solent rationem culpæ & pœnæ præcedentium delictorum, propter quæ permittuntur, quin & præcedentia occasione præbere saepe solent sequetium, vt Gregorius homil. 11. in Ezechielem egregiè docet: quibus de causis rectè etiam ibidem affirmat, peccatum, quod mox cum admittitur, per penitentiam non deletur, suo pondere in aliud trahere.

Concinit præterea scriptura Threnorum enim 1. Peccatum, ait Ieremias, peccauit Hierusalem, propterea instabilis facta est. Psalm. 1. cum de viro iusto præmississet propheta, *Erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum*, quod proinde firmas radices habet, fructumque dabit in tempore suo, de iis, qui extra gratiam Dei sunt, continuo subiungit: *Non sic impij, non sic, sed tanquam puluis, quem proiciit ventus à facie terra.* Ad eò instabiles sunt, & tam facile tentationibus in peccata deiiciuntur. Vnde Petrus Apostolus cum primò Christum sine iuramento negasset, gratiamque amisisset, secundò eum cum iuramento negauit, & tertio detestari, iurare, & anathematizare cœpit, quia hominem non nouisset.

Secunda conclusio. Homo in statu naturæ corruptæ, etiam si in gratia gratum faciente sit constitutus, non potest sine speciali auxilio Dei ita seruare totam legem, quæ sub lethali culpa obligat, vt diu perseuerare possit sine lethali peccato. Hæc etiã conclusio salua fide Catholica negari non potest.

In primis colligitur ex illo ad Philippenes 2. *Cum metu & tremore vestram salutem operamini. Deus est enim qui operatur in vobis, & velle, & perficere pro bona voluntate.* Non solum incipere, sed etiam perficere, hoc est, in bono perseuerare, ait Paulus esse à Deo, vtique per distinctum aliud auxilium à gratia gratum faciente iam accepta, alioquin non admoneret Philippenes, vt ea de causa cum metu & tremore suam operarentur salutem, & tanquam qui Eadem gratiam namque gratum facientem non auferret Deus, nisi propter lethale peccatum, auxilia verò particularia, à quibus perseuerantia penderet, confert maiora, vel minora iustis, prout cautiùs ac maiori cum animi submissione se gerunt, quamuis nulli denegeret quantum ad perseuerandum sit satis. Ob eam igitur causam admonet Philippenes, vt cum metu & tremore suam salutem operentur, nihil de se præsumentes, sed humiliter ac trepido animo coram Deo ambulent, in eoque suam omnem spem collocent. Porro dum Philippenes admonet, vt cum timore & tremore suam salutem operentur, satis aperte libertatem arbitrij innuit, neque solum Deum esse, qui velle & perficere operatur in nobis, sed nos etiam pro nostra libertate ad hæc eadem cooperari, iuxta illud 1. ad Corinthios 15. *Gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi, non ego solus videlicet sed gratia Dei mecum.* Id quod etiam satis innunt vehemens illæ exhortationes Pauli ad obedientiam, & vt omnes idem sapiant, & Molina in D. Thom.

A dicant, nihilque per inanem gloriam faciant & caritas, quas ante illa verba præmittit: nisi enim desipere quis velit, satis aperte conspiciet. Paulum ea omnia à Philippenes, tamquam à libero ipsorum arbitrio pendentia, efflagitare. Hæc addidi, quoniam ex illis verbis, Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere, contendunt Lutherani, in nobis non esse libertatem arbitrij.

Eadem conclusio colligitur, tum ex aliis, quæ in confirmationem conclusionis sequentis citabimus, & ex testimoniis, quæ disputatione sequente exponemus, tum etiam ex illo Psalm. 126. *Nisi Dominus edificauerit domum, in vanum laborauerunt qui aedificauerunt eam. Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam:* vbi sub illis metaphoris auxilium diuinum necessarium asseritur, tum ad ædificium spirituale construendum, tum etiam ad illud iam constructum, ab incursum inimicorum defendendum, superandisque occasiones, & tentationes peccatorum lethaliū. Vnde etiam propheta Psalm. 26. meritò ad Deum clamabat, *Adiuuor meus esto, ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus.*

Eadem conclusio definita est in Concilio Mileuitano c. 3, 4, & 5. & Africano c. 78, 79, & 80, & ab Innocentio, & Cælestino epistolis disputatione præcedente citatis, maxime c. 6, 10, & 11. epistolæ Cælestini. Illud circa eas admonuerim, cum aduersus Pelagium & Cælestium latæ fuerint, qui affirmabant, nos per nostrum arbitrium absque dono gratiæ posse vitare omnia peccata, & ita implere posse diuina præcepta, vt vitam æternam promeremur, contrarium vtriusque aduersus illos in eis definiti, nempe, nos gratia indigere, tum vt vincamus tentationes, impleamusque præcepta, atque ita lethalia omnia peccata vitemus: tum etiam vt per impletionem ipsam præceptorum, atque victoriam tentationum vitam æternam promereamur. De ea itaque impletione, quæ vitæ æternæ meritum continere debet, definitur illis in locis, nos non solum omnia, sed etiam nihil eorum posse efficere sine gratia, iuxta illud Christi de fructibus operum, siue meritorij, sine me nihil potestis facere. Quare illis in locis non instituunt Patres definire, nos nihil præceptorum posse quoad substantiam actus implere, nullamque omnino tentationem posse superare absque auxilio & dono gratiæ, sed nihil prorsus horum absque dono gratiæ posse præstare, ita vt aliquid meriti comparatione vitæ æternæ contineat.

Eadem conclusio definita est in Concil. Trid. sess. 6. c. 13. illis verbis: *Donum perseuerantiæ in gratia alii de haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est eum, qui stat, statuere.* Et infra de pugna, quæ iustis superest cum carne, mundo, & diabolo, dicitur: *In qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia.* Multò apertius definita est can. 22. his verbis: *Si quis dixerit, iustificatū, vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseuerare posse, vel eū eo non posse, anathema sit.* Cum enim iustitia, gratiæ gratū faciens non nisi per peccatū lethale, amittatur, vtique si iustus sine speciali auxilio Dei perseuerare non potest in accepta iustitia, neque etiam perseuerare poterit sine peccato lethali, atque adeò sine transgressione legis, quæ sub lethali culpa obligat.

Tertia conclusio. Homo naturæ lapsæ, etiam si in gratia gratum faciente sit constitutus, absque speciali auxilio Dei, non solum non potest diu seruare totam legem, quæ sub reatu lethalis culpæ obligat, sed nec quicquid sapius seruandum occurrit, quod notabilem ad arbitrium prudentis difficultatem continet. Hæc aperte colligitur ex illo Sapientia 8. *Sciui quoniam aliter non possem esse continens, nisi*

2. conclusio. In statu naturæ corruptæ, etiam si constitutus in gratia, non potest diu seruare totam legem obligantem sub culpa lethali absque speciali auxilio Dei.

3. conclusio. Homo naturæ lapsæ absque speciali auxilio seruare non potest legem aliquam particularem. Castitas absque speciali auxilio diu seruari non potest.

nisi Deus det. Ex quo testimonio manifestum est, neque solam castitatem posse homines diu seruare absque speciali Dei auxilio, propter frequentes carnis tentationes, quibus infestissime oppugnantur, quas omnes absque speciali Dei auxilio non potest homo diu superare. Vnde Christus Math. 19. inquit, *Sunt eunuchi, qui se ipsos castrauerunt* (per votum scilicet castitatis) *propter regnum caelorum, qui potest capere capiat*: eò quòd difficile admodum sit, strenuümque pugilem requirat, neque omnium sit hoc donum. Quamobrem Paulus 1. ad Corinth. 7. *Volo omnes homines esse sicut me ipsum, sed unusquisque proprium donum habet à Deo, alius quidem sic, alius verò sic. Dico autem non nuptis & viduis, bonum esse illis, si sic permanserint, sicut & ego: quòd si non se continent, nubant melius est enim nubere, quàm vri.*

Illud tamen circa hanc, & præcedentem conclusionem animaduertendum est, eò minùs temporis spatium constituendum esse, in quo toto aliquis sine speciali auxilio Dei perseuerare non possit sine lethali peccato, quò tentationes & difficultates superandæ fuerint grauiiores & frequentiores, attentique cæteris circumstantiis, quæ vel ex parte hominis, vel ex parte ipsarum tentationũ ac difficultatum pugnam difficultatè, vel minùs difficile reddat.

Quarta conclusio. Homo in statu naturæ corruptæ extra gratiam gratum facientem, æque totam legem naturalem, quæ sub culpa lethali obligat, neque partem, quæ notabilem continet difficultatem, potest diu seruare absque speciali auxilio Dei, atque adeò nec potest dilectione naturali efficaciter diligere Deum super omnia absque speciali ipsius auxilio. Hæc ex duabus præcedentibus est manifesta. Si namque in gratia gratum faciente constitutus non potest illa præstare absque speciali auxilio Dei, multò minùs poterit sine gratia, quæ ad legem naturalem seruandam adiuuat.

DISPUTATIO XVIII.

Nonnulla Scripturæ testimonia, quæ cum arbitrij libertate pugnare videbantur, ex dictis exponuntur.

Arbitrij libertas à Lutheri calumniis vadicatur.

EX dictis duabus disputationibus præcedentibus facilis est expositio quorundam locorum scripturæ, quæ à Lutheranis contra arbitrij libertatem obijciuntur. In primis illorum verborum Proverbio, 16. *Cor hominis disponit viam suam, sed Domini est dirigere gressus eius.* Constitutus namque in gratia potest per suum liberum arbitrium absque alio speciali auxilio gratiæ secum statuere, vel in obseruatione præceptorum diuinorum perpetuò permanere, Deumque numquã lethaliter offendere, vel castitatem seruare, aliquidve aliud difficile per longum tempus efficere, (quod sanè confirmat, quæ disputatione 14. dicta sunt) at sine quotidiano speciali auxilio, quo Deus illi assistat, variisque modis eum iuuant, præstare, ad finemque viæ quam sibi constituit peruenire, vt ex conclusionibus præcedentibus disputationibus propositis est manifestum. Vnde inquit Propheta Psal. 16. *Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non moueantur vestigia mea.* Et Psal. 118. *Tu mandasti mandata tua custodiri nimis, Vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendâ iustificationes tuas: tunc non confundar, cum perspexero in omnibus mandatis tuis, vt pote in nullo comprehens me maiestatem tuam offendisse, multique aliis verbis eiusmodi diuinum auxilium implorat. Testimonium ergo illud Proverb. 16. non*

A euertit, sed confirmat libertatem arbitrij nostri, quam prioribus verbis satis apertè inuit: maxime cum gressus, quos Domini est per auxilium suum dirigere, non sint gressus Dei, sed nostri per liberum nostrum arbitrium ab ipso Deo adiutum.

Illud verò Hieremiæ 10. *Scio Domine quia non est hominis via eius, neque viri est vt ambulet & dirigat gressus suos,* quo Lutherus contendit arbitrij libertatem de medio esse sublatam, longè diuersam habet interpretationem. In persona enim Iudaici populi, qui gratia spoliatus in peccatis iacebat, postulat ibi propheta conuersionem ipsius, quam sine Dei auxilio constitetur fieri non posse. Vnde ait: *Scio Domine, quia non est hominis via eius* (vt scilicet solus eam aggreduatur, atque incipiat) *neque viri est vt ambulet* (solum videlicet) *& dirigat per eam gressus suos.* Deinde subiungit: *Corripe me Domine* (vt scilicet timore tuo concussus ad te conuertatur) *verum tamen in iudicio, & non in furore tuo, ne forte ad nihilum redigas me.* Non ergo testimonio illo euertitur libertas arbitrij, sed solum proficitur eo loco Hieremiæ, ad conuersionem impij, & vt per viam iustitiæ incedat, necessarium esse auxilium diuinum. Quin potius eo ipso quòd via dicitur hominis, vt ambulet & dirigat gressus suos, innuitur cooperatio hominis per suum liberum arbitrium cum auxilio diuino coniunctam. Vnde Augustinus, aut quiuis alius eius operis autor, in libro scilicet paradisi, c. 10. *Ipsè nobis facit operam, non tamen omnino sine nobis, cooperatores quidem Dei sumus, sicut dicit Apostolus: Vult siquidem Deus, vt eum oremus, & vt ei adueniamus & prestolati ad opem, aperiamus sinum voluntatis nostræ, & sic consentiamus.* Et in illud Psal. 78. *Adiuua nos Deus saluator noster.* Ait Aug. *Cum adiuuari nos vult, neque ingratus est gratiæ, neque tollit liberũ arbitrium. Quis enim adiuuatur, etiam per se ipsum aliquid agit.* Et tract. 4. in epist. D Ioannis ait, *Si dicit adiutor meus esto, aliquid agit. Nam si nihil agit, quomodo ille adiuuat? Idem docet de verbis Apostoli serm. 13. de perfectione iustitiæ contra Cælestium.*

Illud aliud testimonium Proverbiorum 16. *Homini est animam præparare, & Domini gubernare linguam,* cui Lutherus etiam innititur, eandem habet cum primo testimonio explicato interpretationem. Cum enim qui verbo non offendit, hic (vt Iacobus cap. 3. ait) *perfectus sit vir, difficilimumque sit per longum tempus verbo non offendere, vt ibidem Iacobus docet, vtique non minùs auxilium peculiare Dei, imò maius requiritur ad diu vitandas offensiones omnes quæ in verbis consistunt quàm ad diu abstinendum ab omni culpa lethali: plurimos enim iustos videre licet, quos per multos annos, imò etiam per totum vitæ spatium, nullius peccati lethalis conscientia stimulat, vix tamen vnum reperies, qui verbo non offendant contritionemque proprij spiritus ex lingue immoderantia non experiatur. Sensus ergo illorum verborum est, hominis est per suum liberum arbitrium animam præparare ad moderandam linguam, secum statuendo nihil inordinatum profertre: at Domini esse ita suo auxilio eam gubernare, vt per longum tempus nihil inordinatum in sermone reperitur, quasi illud sit supra facultatem liberi arbitrij, si secundum se spectetur, vt habet tertia conclusio disputatione precedente proposita. Testimonium ergo illud multò aptius est ad libertatem arbitrij comprobandam, quàm ad eam impugnandam, vt de primo testimonio dictum est.*

* * *

DISP.